

Magyar Helsinki Bizottság

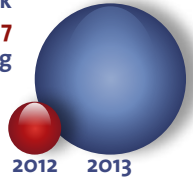
MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

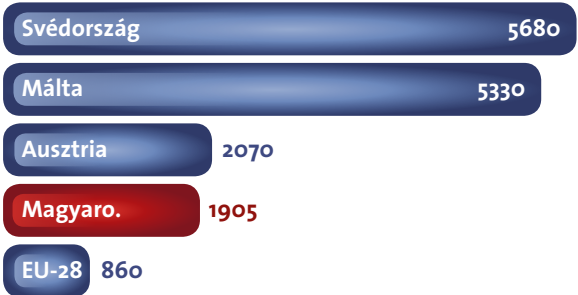
KIPP-KOPP, KOPOGOK. TALÁLD KI, HOGY KI VAGYOK!

Menedékkérők hozzáférése a
védelemhez Magyarországon

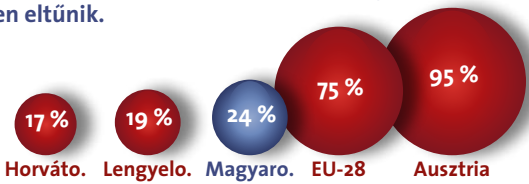
Tudta-e, hogy 2013-ban az Unióban Magyarországon nőtt a leginkább a menedékkérők száma? Míg 2012-ben összesen **2157** menedékkérelmet adtak be, addig tavaly **18 895**-öt. Ez egyetlen év alatt majdnem kilencszerezes növekedés.

Tudta-e, hogy ezzel hazánkban adták be egymillió lakosra vetítve a negyedik legtöbb menedékkérelmet az uniós tagállamok között tavaly?

Tudta-e, hogy a beadott kérelmekhez képest csak Horvátországban és Lengyelországban született kevesebb döntés, mint nálunk? Miközben az átlagos menekültügyi eljárás Magyarországon az egyik leggyorsabb, mégis mindössze az ügyek 24 százalékát bírálták el érdemben. A külföldiek többsége az eljárás közben eltűnik.

Nem érti, miért tűnnek el? Tudta-e, hogy az összes döntésnek mindössze a **8%-a** volt pozitív nálunk, vagyis tavaly mindössze **360** kérelmező kapott valamiféle védelmet a magyar államtól? Tudta-e, hogy az uniós átlag **35%** volt? Ha az összes tavaly beadott kérelmet vetjük össze a pozitív döntésekkel, akkor a magyar „találati arány” még rosszabb, alig **2%**, szemben a **26%-os** uniós átlaggal.

Tudta-e, hogy a menekülők által hosszú ideje preferált uniós tagállamokban az elbírált kérelmek jelentős részénél még mindig pozitív döntés születik? 2013-ban Olaszországban **64**, Svédországban **54**, Nagy-Britanniában **38**, Németországban **26**, Franciaországban **17** százalékos volt ez az arány.

Csodálkozik, hogy a menekülők inkább továbbmennek, nem várják meg döntést a Magyarországon folyó eljárásukban?

És azt tudta-e, hogy 2013-ban 9688 külföldit küldtek vissza Magyarországról? Közöttük többen lehettek olyanok, akiket nem kellett volna származási országába visszaküldeni vagy a szomszéd országok hatóságainak átadni, mert kínzás, megalázó bánásmód vár rájuk, vagy már eleve üldözöttek voltak.

Róluk szól ez a brossura!

„Mert az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakaratóan gyámolítsad és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak.” Sokat idézett passzus ez Szent István király intelmeiből. Azóta is erős meggyőződésünk nekünk, magyaroknak, hogy menekülőket oltalmazó nemzet vagyunk.

A történelemben voltak is szép példák erre: a mongolok űzte kunok, jászok, aztán a török elől menekülő görögök, szerbek, bolgárok lettek itt új hazát. A lengyelek többször is találtak nálunk oltalmat. A pogromok üldözöttjei, az oroszországi zsidók és a rabszolgaságban tartott romániai cigányok is itt kezdhettek új életet. Magyarország legutóbb nagy tömegben a délszláv háborúk elől menekülő tizezreket fogadta be. Menekülők azóta is folyamatosan érkeznek.

De országunkból is meg-megújuló hullámokban menekültek el. A legtöbbet az 1956-os forradalom utáni exodust emlegetjük, amikor néhány hónap alatt mintegy 200 ezer honfitársunk indult útnak. Kevésbé ismert, hogy 1957-től 1989-ig újabb 200 ezer magyar menekült innen el.

Hogy hozzáfértek a védelemhez,

hogy nem toloncolták vissza őket, sőt új, emberi életre kaptak lehetőséget, az általános emberiség és szolidaritás mellett egy nagyhatású nemzetközi menekültügyi szerződésnek, az 1951. évi Genfi Egyezménynek volt köszönhető, amit hazánk 1989-ben írt alá. Ennek az egyik legfontosabb passzusa, hogy *„Egyetlen Szerződő Állam sem utasítja ki vagy küldi vissza semmilyen módon a menekültet olyan területek határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai nézetei miatt lenne veszélyeztetve.”* A visszaküldés tilalmát (*non-refoulement*) az Alaptörvény is kimondja. 2013 óta pedig a menedéket kérő, ide akár papírok nélkül érkező külföldiek mindaddig Magyarországon maradhatnak, amíg ügyükben döntés nem születik.

Látszólag tehát minden rendben nálunk: a menekülteket biztosan nem fordítják vissza, minden oltalmat kereső kérését megvizsgálja a hatóság. A Magyar Helsinki Bizottság tapasztalatai azonban sokszor mást mutatnak. A külföldieknek több csoportja van, amely nem vagy csak nehezen fér hozzá a menekültügyi eljáráshoz. Ilyenek a következők:

Akiknél eleve nem vizsgálják a visszaküldés tilalmát,

mert a hatóság érdemben nem foglalkozik azzal, hogy a külföldi miért hagyta el hazáját. 2013-ban közel tízezer esetben történt visszaküldés, átadás – jelentős többségében Szerbiába, ahol a külföldieket nem ritkán bántalmazzák, szociális ellátást nem kapnak, és ahonnan gyakran olyan országoknak adják át, amelyekben további kínzást, megalázó bánásmódot kénytelenek elszenvedni.

Akiknél nincs érdemi vizsgálata a visszaküldés tilalmának,

mert a rendőrség nem ellenőrzi a BÁH Dokumentációs Központja által kiadott országinformációs jelentésre támaszkodó véleményt. Ennél is nagyobb baj, hogy a „szakvélemény” gyakran egymondatos sablonos értékelés, amely egyáltalán nem tartalmaz indokolást.

A sérülékeny csoportok,

amelyeket az előírások szerint speciális védelem illet meg. Ilyenek például a kiskorúak, várandós asszonyok,

üldözött szexuális kisebbséghez tartozók és azok, akiket hazájukban vagy menekülés közben traumatizáltak az átélt borzalmak. Ehhez képest az ilyen személyeknek a gyors felismerésére nálunk még nem alkalmaznak szakmai protokollt, és nincsenek jogi garanciák a sérülékeny személyek időben történő felismerésére. A családjuktól elszakadt gyerekek életkorát például többnyire szemrevételezés vagy bemondás alapján állapítják meg.

Akiknél elsikkadhat a menedékjogi kérelem,

mert a hatóság külön nem tájékoztatja a külföldieket menedékjogi kérelem benyújtásának lehetőségeiről. Ez azért is fontos lenne, mert jelenleg nincsen semmiféle belső iránymutatás a rendőrségnél, hogy mit is kellene menedékkérelemnek tekinteni. A gyakorlat szerint a külföldinek – aki nem ritkán magányos gyerek, csak az egzotikus anyanyelvét beszélő, némelykor idős, beteg, iskolázatlan személy – kifejezetten kérelmeznie kell a menedéket, nem elegendő, ha meghallgatásakor nyilatkozatában egyértelmű jeleit adja annak, hogy üldözés (például kínzás, halálbüntetés, rabszolgaság, stb.) áldozata lehet.

Akiket rosszul tájékoztatnak,

mert a rendőrség csak magyar nyelvű és a világnyelvek valamelyikére lefordított idegenrendészeti tájékoztatót ad át a külföldieknek. Ennek tartalmát az ezeken a nyelveken nem beszélőknek tolmács fordítja le jól-rosszul, de csak szóban. Egyébként is kérdéses, hogy a külföldiek mennyire értik meg ezt a bonyolult nyelvezetű tájékoztatást.

Akik nem használhatják anyanyelvüket,

noha a törvény szerint mindenkit, az idegenrendészeti eljárás alá vont külföldit is megilleti az anyanyelv használatának joga. Ez főleg akkor nehéz, sokszor lehetetlen, ha egy ritkán előforduló nyelvet (például szingalézt, tamilt, szomálit) beszélővel szemben folyik az eljárás. A hatósági tolmácslisták sorrendjét elsősorban a tolmács gyors rendelkezésre állása és leginkább a szolgáltatás ára, nem pedig annak minősége határozza meg. Akinek nincs szerencséje, és rosszabb tolmácsot kap, hatalmas hátrányba kerül az eljárás során.

Akik nem kapnak jogi segítséget,

mert államilag finanszírozott ingyenes jogi segítséget a külföldi a határon, elfogását követően

egyáltalán nem tud igénybe venni, erre csak később, a kiutasítását követően az idegenrendészeti fogdán („örzött szálláson”) van módja. Jelenleg egyetlen civil szervezet, a Magyar Helsinki Bizottság biztosít ingyenes jogi segítséget a határon elfogott és előállított külföldieknek, ugyanis az állami jogi segítségnyújtó szolgálat által kirendelt ügygondnok a tapasztalatok szerint az eljárásban többnyire passzív marad.

Akik tudtuk nélkül kizáródnak a jogorvoslatból,

mert kiutasítás ellen a törvény kifejezetten kizárja a közigazgatási úton kezdeményezhető jogorvoslatot, tehát a fellebbezést. A külföldinek elvileg ugyan van lehetősége a határozat bírósági felülvizsgálatának kezdeményezésére, és a határozat utal is a jogorvoslatra, azt azonban nem árulja el, hogy az érintettnek külön kell kérelmeznie a végrehajtás felfüggesztését is, mert a magyar idegenrendészeti szabályozás csak így engedné, hogy Magyarországon megvárhassa a bíróság döntését. A jogorvoslati lehetőség e ravasz elbűjtetésének „hála”, ezt azonban a gyakorlatban senki nem kéri.

A témáról készült **jelentés itt olvasható:** <http://helsinki.hu/menedekkerok-hozzaferese-a-vedelemhez>

PROJEKTVEZETŐ: ITALIAN COUNCIL FOR REFUGEES -
PROJEKTPARTNEREK: COMISIÓN ESPAÑOLA DE AYUDA
AL REFUGIADO (SPANYOLORSZÁG), GREEK COUNCIL
FOR REFUGEES (GÖRÖGORSZÁG), MAGYAR HELSINKI
BIZOTTSÁG (MAGYARORSZÁG), THE PEOPLE FOR CHANGE
FOUNDATION (MÁLTA), PRO ASYL (NÉMETORSZÁG).

© MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG
BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 36-38.
H-1054 BUDAPEST, HUNGARY
TEL/FAX: (+36 1) 321 4323, 321 4141
WWW.HELSEINKI.HU

© FOTÓ: BŐDEY JÁNOS
© LAYOUT: FORTIN&BRAS STUDIO

EZ A PROJEKT AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ÉS MIGRÁCIÓS
PROGRAM (EPIM) TÁMOGATÁSÁVAL VALÓSULT MEG, AMI AZ
EURÓPAI ALAPÍTVÁNYOK HÁLÓZATÁNAK EGYÜTTMŰKÖDÉSI
KEZDEMÉNYEZÉSE.

